

מבט לאיראן

18 באפריל 2021 – 2 במאי 2021

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- **איראן שבה ומאיימת להגיב בתקיפות על פעילות ישראלית נגדה:** ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים איים בתגובה איראנית להמשך פעילות ישראל נגד אינטרסים איראנים בסוריה ובזירה הימית. במקביל, איים מפקד משמרות המהפכה, כי איראן תגיב לכל "פעולה זדונית" נגדה מצד "הציונים" נגדה באותה המידה או בעוצמה חזקה יותר.
- סוכנות הידיעות הרוסית "ספוטניק" דיווחה, כי **איראן, רוסיה וסוריה סיכמו ביניהן, כי ספינות קרב רוסיות ילוו מכליות נפט איראניות המובילות נפט וגז טבעי לסוריה דרך תעלת סואץ והים התיכון.**
- **שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זרף, הגיע בסוף אפריל 2021 לביקור בן יומיים בעיראק** במהלכו נפגש עם בכירים בממשל העיראקי, ראשי הסיעות השיעיות ובכירי החבל הכורדי בצפון עיראק. במהלך הביקור דן זרף עם הבכירים העיראקים ביחסים בין שתי המדינות ובהתפתחויות באזור. ימים ספורים קודם לביקור זרף בבגדאד, **ביקר גם סגן שר ההגנה האיראני בבגדאד ונפגש עם שר הפנים העיראקי ועם מפקד "הגיוס העממי"** (ארגון הגג של המיליציות השיעיות).
- **ממשלת עיראק אישרה את סלילת מסילת הרכבת מהעיר שלמצ'ה שבמערב איראן לבצרה שבדרום עיראק.** מזכר הבנה בין שתי המדינות בעניין זה נחתם כבר בשנת 2019, אך התוכנית לא התקדמה עד כה חרף פניות חוזרות ונשנות מצד בכירים איראנים למקביליהם בעיראק.
- **מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה שוחח בטלפון עם יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, שהביע את תנחומיו על מותו של סגן מפקד כוח קדס, מחמד חג'אזי, שמת מהתקף לב.** במקביל שלחו מנהיגי חמאס והג'אד האסלאמי בפלסטין אגרות תנחומים למנהיג איראן ח'אמנאי.
- **תהלוכות "יום ירושלים העולמי", המתקיימות ברחבי איראן מאז המהפכה האסלאמית ביום השישי האחרון של חודש רמז'אן, בוטלו זו השנה השנייה ברציפות בשל התפרצות הקורונה.**

המעורבות האיראנית בסוריה

- ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, מחמד באקרי (Mohammad Baqeri), איים בתגובה איראנית להמשך פעילות ישראל נגד אינטרסים איראנים בסוריה ובזירה הימית. בטקס לזכרו של סגן מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, מחמד חג'אזי (Mohammad Hejazi), שמת מהתקף לב, אמר באקרי, כי הציונים סבורים שהם יכולים להמשיך לתקוף בשטח סוריה, במקומות אחרים ובים ללא כל תגובה, אך

הפעולות, שבוצעו בימים האחרונים, והפעולות הבאות, שיעמידו בסכנה את האינטרסים שלהם, יגרמו להם לפעול בתבונה. הוא הצהיר, כי איראן אינה מוסרת דבר בנוגע למבצעי הפעולות האחרונות ואינה יודעת מי ביצע אותן, אך "חזית ההתנגדות" תגיב לציונים באופן ברור. הרמטכ"ל האיראני ציין, כי לא ברור כיצד תגיב איראן להמשך צעדיה של ישראל נגד איראן, אך "המשטר הציוני" לא יזכה לרגיעה (תסנים, 25 באפריל 2021).

- סוכנות הידיעות האיראנית מהר (Mehr) דיווחה (18 באפריל 2021) מפי סוכנות הידיעות הרוסית ספוטניק, כי איראן, רוסיה וסוריה הקימו חדר מבצעים משותף, שנועד לספק הגנה לכלי שייט איראנים ורוסיים בים התיכון המשמשים להעברת נפט ומזון לסוריה. על-פי דיווח זה, נציגים של שלוש המדינות נפגשו לאחרונה ודנו בדרכים "לשבור את המצור הכלכלי" המוטל על-ידי ארצות הברית ואירופה על סוריה ולאפשר העברת דלק וחיטה לנמלי סוריה חרף מגבלות הסנקציות. בעקבות דיונים אלה הוחלט, כי ספינות קרב רוסיות ילוו מכליות נפט איראניות, שייכנסו לים התיכון דרך תעלת סואץ, עד להגעתן למים הטריטוריאליים הסוריים כדי להגן עליהן מפני תקיפות. עוד נמסר בדיווח "ספוטניק", כי ארבע מכליות איראניות, שהובילו נפט וגז טבעי לסוריה, הגיעו בימים האחרונים לנמלי סוריה בליווי ספינות קרב רוסיות.

- אתר חדשות אפוזיציוני סורי דיווח, כי חברת PFK האיראנית חתמה על חוזה עם המוסד הציבורי למי שתייה ולתברואה במחוז אלחסכה לאספקת ארבע יחידות של התפלת בארות לצורך אספקת מי שתייה לתושבים. על-פי דיווח זה, פועלת החברה האיראנית לקידום פרויקט דומה באזור חוש שעיר (Haouch Chaier) שבמרחב הכפרי של דמשק (ענב בלדי, 27 באפריל 2021).

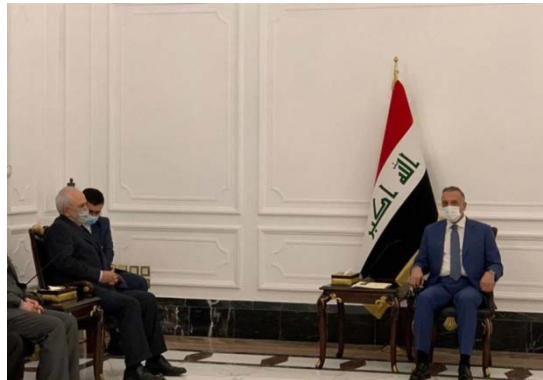
- סוכנות הידיעות האיראנית תסנים דיווחה (19 באפריל 2021) על פעילות לקידום התרבות האיראנית בסוריה, הכוללת בעיקר הרחבת לימודי השפה הפרסית. ראש מדור פרסית באוניברסיטת דמשק, נור אל-הדא מחפוט' (Nur al-Huda Mahfouz), סיפרה לכתב תסנים על עניין רב מצד סטודנטים סורים בלימוד פרסית. ראש אגודת הסופרים הערבים, מחמד אלחוראני (Mohammad al-Hourani), קרא להגברת שיתוף הפעולה בין סופרים מאיראן ומסוריה לשם קידום התרבויות האיראנית והערבית.

לימוד פרסית באוניברסיטת דמשק (תסנים, 19 באפריל 2021).

המעורבות האיראנית בעיראק

• שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), הגיע ב-26 באפריל 2021 לביקור בעיראק, במהלכו נפגש עם בכירים בממשל העיראקי, בהם הנשיא ברהם צאלח (Barham Salih), ראש הממשלה מצטפא אלכאט'מי ושר החוץ פואד חסין (Fouad Hussein), ודן עימם ביחסים בין שתי המדינות ובהתפתחויות באזור. על רקע דיווחים אודות מגעים בין איראן לערב הסעודית בתיווך עיראקי, הודה זריף לעמיתו העיראקי על מאמצי בגדאד לקדם דיאלוג אזורי. במסיבת עיתונאים משותפת לשני שרי החוץ קרא זריף להרחבת הקשרים בין המדינות בתחומי הכלכלה, האנרגיה והתחבורה. ראש ממשלת עיראק אלכאט'מי אמר בפגישה עם זריף, כי איראן היא שותפה אסטרטגית של עיראק והדגיש את תמיכתה בארצו במערכה נגד דאעש. זריף הודה לאלכאט'מי על תמיכת עיראק בהסרת הסנקציות האמריקאיות מעל איראן וביקש ממנו לסייע בפתרון סוגיות כספיות הקשורות בפעילות חברות איראניות בעיראק בתחומי הכלכלה, המסחר, התחבורה וההנדסה (תסנים, 26 באפריל). במהלך הביקור גם נפגש זריף עם ראשי הסיעות השיעיות בפרלמנט העיראקי וכן ביקר בארביל שבצפון עיראק ונפגש עם בכירי החבל הכורדי, בראשם מסעוד בארזאני, מנהיג המפלגה הדמוקרטית הכורדית (איסנ"א, 27 באפריל 2021).

פגישת ראש ממשלת עיראק ושר החוץ האיראני (תסנים, 26 באפריל 2021).

• סגן שר ההגנה האיראני, סיד חג'תאללה קרישי (Seyyed Hojjatollah Qureishi), נפגש בבגדאד עם פאלח פיאד (Faleh al-Fayyad), מפקד "הגיוס העממי" (ארגון הגג של המיליציות השיעיות), ודן עימו בהתפתחויות באזור, בשיתוף הפעולה בין איראן והמיליציות השיעיות ובהמשך המערכה נגד הטרור (אלעאלם, 21 באפריל). במהלך ביקורו בעיראק נפגש סגן שר ההגנה גם עם שר הפנים העיראקי, עת'מאן אלע'אנמי (Othman al-Ghanemi), ודן עימו בשיתוף הפעולה הביטחוני בין המדינות, באבטחת הגבולות ובמאבק בפשיעה לסוגיה, ובכלל זה סמים (איסנ"א, 22 באפריל 2021).

פגישת סגן שר ההגנה האיראני עם מפקד "הגיוס העממי" (אלעאלם, 21 באפריל 2021)

- ממשלת עיראק אישרה את סלילת מסילת הרכבת מהעיר שלמצ'ה (Shalamchah) שבמערב איראן לבצרה שבדרום עיראק. הממשלה הטילה על משרד התחבורה לחתום על הסכם בעניין זה עם הצד האיראני. מנכ"ל חברת הרכבת העיראקית, טאלב ג'ואד אלחסיני (Talib Jawad al-Husseini), עדכן, כי בקרוב יחלו שיחות עם איראן בנוגע לתחילת העבודות (אירן"א, 28 באפריל 2021). מזכר הבנה בין איראן לעיראק בנוגע לסלילת מסילת הרכבת נחתם כבר במהלך פגישת נשיא איראן, חסן רוחאני, עם ראש ממשלת עיראק לשעבר, עאדל עבד אלמהדי, במרץ 2019, אך בפועל לא הושגה עד כה התקדמות במימוש התוכנית חרף פניות חוזרות ונשנות מצד בכירים איראנים למקביליהם בעיראק.
- מזכ"ל לשכת המסחר המשותפת לאיראן ולעיראק, חמיד חסיני (Hamid Hosseini), הזהיר בריאיון לאתר החדשות ח'בר אונליין (Khabar Online, 28 באפריל 2021), מפני המשך הירידה בהיקף המסחר הרשמי בין שתי המדינות והעלייה המשמעותית בהברחת סחורות בין המדינות, ובכלל זה מוצרי מזון, ציוד רפואי, מוצרים אלקטרוניים ומכשירי חשמל לבית. בהתייחסו למגעים לשחרור הנכסים האיראנים המוקפאים בעיראק אמר חסיני, כי בשלושת החודשים האחרונים התקיימו התייעצויות רבות בין שתי המדינות בעניין זה וכי הוסכם, שחלק מהחוב העיראקי בגין יבוא חשמל מאיראן ישולם בדינארים עיראקים. הוא ציין, כי חרף הפטורים, שהעניקה ארצות הברית לחברות עיראקיות מהסנקציות נגד איראן, רבות מהן נמנעות מסחר עימה מחשש להכללתן בעתיד ברשימת הסנקציות. הוא הביע תקווה, כי השיחות המתנהלות בימים אלה בווינה בין נציגי איראן ליתר המדינות החתומות על הסכם הגרעין יובילו להסרת המגבלות הכלכליות על איראן. חסיני ציין, כי בשנה האיראנית שעברה (מרץ 2020-מרץ 2021), ייצאה איראן כ-4.5 מיליון טון סחורות לעיראק בשווי 7.3 מיליארד דולרים. זאת, לעומת כתשעה מיליארד דולרים בשנה שקדמה לה. רוב היצוא האיראני לעיראק כולל חשמל, גז, דלק ומוצרי נפט ופטרוכימיה.

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

• מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאאני (Esmail Qaani), שוחח ב-19 באפריל 2021 בטלפון עם יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, שהביע את תנחומיו על מותו של סגן מפקד כוח קדס, מחמד חג'אזי (Mohammad Hejazi). הניה אמר, כי חג'אזי שירת את "ההתנגדות" במשך שנים ארוכות, והודה לאיראן על תמיכתה הנמשכת בפלסטינים. במקביל, שלח הניה איגרת תנחומים למנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, בו שיבח את תמיכת חג'אזי בעם הפלסטיני וב"התנגדות" בפלסטין. מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין, זיאד אלנח'אלה, שלח, אף הוא, איגרת תנחומים למפקד כוח קדס בעקבות מותו של חג'אזי, בה שיבח את תמיכתו ב"התנגדות" בלבנון ובפלסטין (מהר, 19 באפריל 2021). במקומו של חג'אזי, מינה מנהיג איראן את מחמד רזא פלאחזאדה (Mohammad Reza Falahzadeh), לסגן מפקד כוח קדס. קודם לכן, שימש פלאחזאדה כסגן לענייני תיאום בכוח קדס (תסנים, 19 באפריל 2021). בתגובה לאגרת התנחומים, שלח מנהיג איראן איגרת לאסמאעיל הניה, בה הדגיש, כי איראן ניצבת בחזית מאוחדת לצד פלסטין והפלסטינים (מהר, 27 באפריל 2021).

• על רקע המהומות בירושלים, גינה דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה (Saeed Khatibzadeh), את "תוקפנות המשטר הציוני והמתנחלים הכובשים נגד קודשי ותושבי ירושלים". ח'טיבזאדה שיבח את "ההתנגדות והעמידה האיתנה" של תושבי פלסטין, ובמיוחד התושבים והצעירים בירושלים, מול "הציונים הפושעים" והדגיש את הצורך בהתגייסות הקהילה הבינלאומית להפסקת הפעולות הישראליות כנגד העם הפלסטיני. דובר משרד החוץ האיראני קרא להפסקת "הכיבוש ופשעי הציונים נגד העם הפלסטיני", הדגיש את הצורך לתמוך ב"התנגדות" עד לשחרור פלסטין והצהיר, כי הדרך היחידה לפתרון המשבר בפלסטין הוא עריכת משאל עם בקרב תושביה המקוריים של פלסטין (פארס, 24 באפריל 2021).

• בעקבות ההסלמה בין ישראל לפלסטינים איים מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי (Hossein Salami), כי אם ימשיכו "הציונים" בפעולותיהם, יוביל הדבר בסופו של דבר לקריסתם. בריאיון לערוץ הלבנוני אלמיאדין (26 באפריל 2021), אמר סלאמי, כי פעולות "הציונים" באזור יחשפו אותם לסכנות אמיתיות בעתיד. הוא הוסיף, כי איראן תגיב לכל פעולה זדונית נגדה באותה המידה או בעוצמה חזקה יותר.

מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי (אלמיאדין, 26 באפריל).

• ערוץ אלמיאדין הלבנוני, המזוהה עם חזבאללה, שידר (16 באפריל 2021) תכנית בת שלושה פרקים תחת הכותרת "קאסם סלימאני שהיד אלקדס", שעסקה בפועלו של קאסם סלימאני, מפקד כוחות קדס של משמרות המהפכה לשעבר, וסיועו למאבק הפלסטיני. במהלך התוכנית נטען שסלימאני היה אחראי על התיאום בין כוחות קדס לבין הארגונים הפלסטינים באמצעות ועדת תיאום. כמו כן, צוין בתוכנית שאיראן סייעה לפלסטינים בהצתת האנתיפאדה הראשונה באמצעות הפצת סרטים המסבירים כיצד לייצר מטעני חבלה. במסגרת התוכנית התראיינו בכירים פלסטינים, ששיבחו את הסיוע האיראני למאבק הפלסטיני, ביניהם אסמאעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס; מוסא אבו-מרזוק, בכיר חמאס; עבאס זכי, בכיר פתח; זיאד אלנח'אלה, מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין; ואכרם אלעג'ורי, בכיר בג'האד האסלאמי בפלסטין.

• בכיר במועצה המתאמת של "ארגון הפיתוח האסלאמי" באיראן הודיע כי תהלוכות "יום ירושלים העולמי" לא יתקיימו השנה ברחבי איראן בשל מגבלות הקורונה (פארס, 20 באפריל 2021). גם בשנה שעברה צוין "יום ירושלים העולמי" באיראן בעיקר בפעילות הסברתית באמצעי התקשורת ובזירה המקוונת וללא תהלוכות בשל התפרצות הקורונה. אירועי "יום ירושלים העולמי" מתקיימים מדי שנה מאז שנת 1979 ביום השישי האחרון של חודש הרמדאן על-פי החלטת מכונן המהפכה האסלאמית, איתאללה ח'ומיני, ונועדו לבטא את תמיכת איראן והעולם המוסלמי בעניין הפלסטיני וב"שחרור ירושלים".